

Voditelji te organizacije pravi-
jo, da pod zastavo lažnjivega
patriotizma goni "new deal" far-
marje nazaj v staro tlačanstvo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVNIŠKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Memorandum: za Zdravstveno dršavo (izven Chi-
cago) in Kanado \$4.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincero
\$7.50 na leto, \$5.75 na pol leta; na ino-
stranstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cincero \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.

Črna oglasi po dogovoru. — Rokopisi ne
vrstijo.

Advertising rates on agreement. — Manu-
scripts will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

4607-49 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Obiskovalci razstave

Chicago. — Svetovno razsta-
vo in urad SNPJ so obiskali: Joe
in Mary Makše ter Frank Du-
šek, Oglesby, Ill.; John Seme,
Columbus, Kans.

Nesreča v rovu

Bairdfor, Pa. — Mike Sime-
la, član društva št. 414 SNPJ,
se je 9. septembra težko poško-
doval pri delu v premogovniku.
Debela plast premoga in škrlj je
padla nanj in pokopal je bil 40
minut. Komaj so ga še našli ži-
vega. Ima zlomljeno desno no-
go in druge telesne poškodbe.

Dva nova grobova

Cleveland. — Umrla je Mary
Kern, roj. Selen, stara 40 let in
doma iz Kamne Gorice na Go-
renjskem. V Ameriki je bila 26
let in tu zapušača moža in mnogo
drugih sorodnikov. Bila je tudi
članica društva V boj št. 53 SN-
PJ.

Družini Ciril in Mary Kren.
ki je zadnjih šest let bivala v De-
troitu, je naglo umrl sedemletni
in edini sin Ciril.

Nov grob v starem kraju

Cleveland. — Bratje Slabe so
prejeli žalostno vest, da je 24.
avgusta umrl njihov oče Matevž
Slabe v Ivanjem selu št. 27 pri
Rakeku v visoki starosti 85 let.
V starem kraju zapušača žena in
tri sinove, v Ameriki pa šest sin-
ov in dve hčerki ter mnogo vnuk-
ov in pravnukov.

Barbičovo pismo

Chicago. — Bošnjak Barbič iz
Clevelanda poroča uredništvu
Prosvete, da mu zdravje krepko
napreduje in v nekaj tednih bo
sposoben za delo. Dalje želi
zdravje sledečim zunanjim ob-
iskovalcem za časa svoje bolezni:
Mary Simsich, Library, Rosie
Podboj, Washington in Frank
Podboj, Parkhill, Pa., mr. in mrs.
Krek, Peter Bernik in žena, mr.
in mrs. Thaler ter mr. Putz iz
Chicago, Ill.; nadalje številnim
sodrugom in društvenim bratom
ter br. Mattu Petroviču in nje-
govi ženi; končno vsem cleveland-
skim prijateljem kakor tudi
onim, ki so mu izrazili sočutje pi-
smeno iz raznih krajev Združe-
nih držav.

Gradbeniki mosta se vrnilo na
delo

San Francisco, Cal. — Stavka
pri gradnji mosta nad zalivom
med tem mestom in Oaklandom
je bila poravnana in so se delavci
vrnili na delo zmagovito. Med
kontraktorji in Structural Iron
Workers unijo je bil sklenjen do-
govor glede plač pri raznih de-
lih. Konstrukcijsko delo pri gra-
dnji tega največjega mosta na
svetu je šele v začetnem štadiju.

Hearstov patriotizem

Chicago. — Med najbolj vne-
tim bratitvijo plavaga orla je
Hearstovo časopisje, ki ima po-
leg novega deala tudi kampanjo
za — "Buy American". Odkar je
nad deželo zaplapolal plavi orol,
je Hearst napravil iz vseh deč-
kov, ki so uradniški sluge — re-
porterje (profesionalce), ker se
je s tem "promoviranjem" izog-
nil zvišanju plač in skrajšanju
delovnika.

Mellon se upira plačtvi dohod-
ninskega davka

Pittsburgh, Pa. — W. T. Mel-
lon in pet drugih eksekutivnih u-
radnikov Gulf Oil Corp. je najelo
znanega newyorškega odvetnika
Untermyerja, da jih bo branil
v zvezi s tožbo, ki jo je naperil
zvezni zakladni departament pro-
ti njim zaradi neplačnega do-
hodninskega davka v vsoti osem
milijonov dolarjev.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Stare obljube in delavci

Cleveland, O. — Pa naj še kdo
reče, da v Clevelandu ni dobre
zemlje! Čeprav je bilo poletje
suho, je zrastle mnogo preveč
aspirantov za policijske stolčke.

Pomislite! Kar 234 aspirantov
za councilmanske stolčke in 7 za
županski. To je malo preveč tu-
di za Cleveland. Navadno blufa-
nje in obljube se ponavlja, bla-
jenja nič koliko, kakor pri kra-
marjih, nezavedna masa pa ki-
ma in sanja o obljubah, ki se ne
bodo nikoli izpolnile.

Poglejmo malo nazaj in videli
bomo, koliko teh obljub se je iz-
polnilo. Poglejmo na primer, ka-
ko se izpolnjuje Nira. Kaj je na-
redil župan Miller pred par dne-
vi in obljube se ponavlja, bla-
jenja nič koliko, kakor pri kra-
marjih, nezavedna masa pa ki-
ma in sanja o obljubah, ki se ne
bodo nikoli izpolnile.

Ravnatelj dotične klavnice je
pred kratkim župan Miller ime-
noval za administratorja Nire.
Da, lep administrator, pa še lep-
ši župan! O resničnosti gori na-
vedenega se je pisec prepričal v
dotičnih barakah.

Kaj se pa godi še drugod?
V Pennsylvaniji streljajo ru-
darje, po drugih državah ravno
tako — streljanje, pretepanje,
aretacije in bombardiranje. In
vse to pod zaščito tistih, ki so
jih delavci postavili na stolčke.
O ti uboga raja, kdaj ti padejo
planke raz oči! Kdaj poteptaš
glavo gadi, ki ga gojiš na svojih
prsih s svojo srčno krvjo?!

V nedeljo, 24. sept., ob pol o-
smih zvečer priredi kampanjski
odbor soc. stranke velik kam-
panjski shod v S. N. domu na
St. Clair cesti. Pri tej priliki bo
oddana tudi električna ura, ki je
bila namenjena za klubov piknik.
Zdravite se in pridite vsi na ta
pomembni shod. Govorila bosta
S. O. K. Wheelock, županski kan-
didat na soc. listi in S. Jos. Mar-
tinek, ki kandidira za councilma-
na v 30. wardu. S. Martinek je
že vsem dobro znan kot govornik.
On vam bo razjasnil pomen
Nire in pomen politične organi-
zacije.

Pridite vsi! Napolnimo SND
dvorano in s tem pokažimo, da
se zanimamo za naše interese!

Primarne volitve bodo v to-
rek, 3. oktobra. Ne pozabite iti
na volišče in oddati svoj glas de-
lavskim kandidatom, da jim bo
mogoče ostati na listi za novem-
berske volitve. Kandidati so sle-
deči: za župana O. K. Wheelock,
za councilmane: John G. Willert
v 2. wardu, Jos. G. McNeil v 22.
wardu, Isador Axelrod v 23.
wardu, Max R. Wohl v 25. wardu,
M. Benjamin v 27. wardu,
Jos. Martinek v 30. wardu, Fr.
Barbič v 32. wardu.

Vsi na shod 24. sept.! Po shod-
u bo prigrizek in prosta zabava.
Shod kakor tudi zabava se vsi
v spodnji dvorani SND.

Za kampanjski odbor,
Anton Kukovac.

Napredek

Eveleth, Minn. — Vsi ne razu-
mejo, kaj pomeni napredek, da-
si že beseda sama pove — naprej.
Napredek je pohod, povečanje,
izpolnjenost obstoječega, har-
monija brzine, zmoglost, ena-
kost, sreča, blagostanje, zaved-
nost uma in moči. En palec širše
od staraga, en palec kamorkoli
je en palec napredka. Naprej pa
gre tista stvar najbolj, ki se po-
ganja. Napredek je kakor upre-
ženi konji — eden vleče sam od
sebe, drugi ostaja zadaj.

Ljudje še pomnijo leseno raz-
svetljajo — trske, za katerimi
je prišla petrolejka, plinske sve-
tiljke in za njo električna žar-
nica. Od luči iz trsk pa do elek-
trične žarnice je en lep palec na-
predka. A žal, tega napredka ne
uživajo vsi ljudje: tisoči in tiso-
či morajo še rabiti drugo manj
vredno razsvetljavo, kajti elek-
trični trsti ropajo svoje odje-
malce z visokimi cenami, dasi bi
moral razsvetljavo biti poceni
kakor voda. Ropajo tudi one, ki
nimajo te luči, s straham pred
visokimi stroški; breme, katere-
ga se prebivalstvo boji.

Električna žarnica ima še dolgo
pot pred sabo in marsikaj se
bo še izluščilo iz nje. Parni stroj
v primeri z današnjim, kakor

Gutenbergova "stiskalnica" in
sedanji tiskarski stroj, so lepe
priče dalje, katero je premostil
napredek. Ali nikjer človek ne
pokaže toliko zmoglosti za
spoznavanje kakor v moralnih
napravah. Tu se vidi veliko na-
predka, ako se more to imeno-
vati napredek. Vsako važno od-
kritje se obrne v moralne napra-
ve, kajti v njih človek misli naj-
ti svojo varnost in mir.

Naše sodobno človeštvo je v
dobi osemnajstletnega mladeni-
ča, ki je zaljubljen v orožje do
ušes. Ali tega konja zadržujejo
drugi konji, da ne more žival na-
prej. Konj ljudskega zdravja po-
kazuje lepe uspehe v obvladanih
hudih boleznih, kakor kolere, mrz-
lice itd., mali nahod pa, ki bi se
moral v 15 minutah ozdraviti, je
še zmerom tam kjer je bil pred
50 leti. Bolezni so nizke, temna
vsečina, a prirodni glasovi.
Zdravnik je godec, ki ubira po-
služe iz glasov, ki se dobro izra-
žajo. Ker je bolezen nizka in
temna vsečina, zahteva lekov iz
nizke črte napredka, razvoja, ka-
kor so sokli golazni, mrčesa in
nadležnih rastlin, katere bodo s
časom postajale čim bolj učinko-
vite v borbah zoper bolezni in
preprečenja lsih. Za doseg tega
cilja je treba v zdravstvenem
svetu več pionirjev, več teorij,
več splošnega gibanja in manj-
ših knjig in manj sledilcev.

Nekaj pa bi lahko že danes
storili: izboljšali bolnišnice tako,
da bi odgovarjale dvajsetemu
stoletju. Sloves, da so naše bol-
nišnice najboljše bolnišnice, je le
varanje samega sebe — piškav
sloves, ki ne drži več. Vse so
grozno stisnjene, da se vidi ko-
maj en palec plavega, modrega
neba. Zdravstveni svet je za-
ljubljen v ta svoj — krog, kakor
vojaki na fronti. Prezrli in po-
zabili so kako ljudje žive tam
zadaj za bojno linijo — v življe-
nju. To je njim španaka vas. O-
sredotočeni v svojo stroko se ne
zanimajo za ničesar drugega, da-
si bolezn izvirajo "od tam za-
daj." iz zaledja.

Ne samo človeško delo, tudi
človek sam je podyržen razvoju.
Z napredovanjem časa se pola-
goma opredela okorelosti ter po-
staja bolj gibčen in razumejši.
Zato so v veliki meri odgovorni
tiaki in stroji, ki so najbolj vpli-
vali na človeka ter ga najizdat-
neje zakročili. A v globljem smi-
slu je napredek je nazadovanje,
konfuzija. Tehniški pegaz leta
nad oblaki, naš družinski nivoj
pa je v prepadu, v krizah.

Svetovna razstava ni razsta-
vila obleke, katero morajo nositi
otroci ubogih, ne posteljice, na
katere morajo ležati, ne borgega
kosilca, katerega morajo otroci
jesti in delati zraven. Revščino
so skrili pred stoletnim napred-
kom, da tako zataje in zakrijejo
njegove hibe in napake. Stolet-
ni napredek ni razstavil zagonet-
nosti našega družabnega siste-
ma — sfinga, ki odjeda blago-
stanje milijonom življenj. Stolet-
ni napredek ni razstavil kmeto-
ve krave, tri za 25 dolarjev,
bika za nameček, tistim kupcem,
ki prvi pridejo. Niti enega ni bi-
lo blizu. Stoletni napredek ni raz-
stavil politikov in znanstvenikov
z užanim pečatom na čelu: na-
ši hinavci.

Poznamo krivico, ki se godi de-
lavstvu, molče lomijo svinčnike,
"da bo za vse boljše and not only
for the few." V teh besedah je
zapodan ves njihov trud, vse
njihovo miselnost ležišče. Kako
more ta svet gledati pomanjka-
nje z mrzlim, nečloveškim po-
gledom, ko je vendar znano, da

iz takega pogleda ne izvirajo
mislili? Tehnika in znanost —
alepo ustvarjenje, ničla brez
smotra, ničla kadar prezre bla-
gostanje vseh ljudi. Čeprav plo-
vejo glasovi okrog sveta, čeprav
se zažigajo luči s sijem iz zvezd
— vse to ni napredek, dokler
ljudje trpe pomanjkanje življen-
skih sredstev v deželi.

Ali ni stoletni napredek le pe-
sek v oči? Slepilo, ki nas slepi in
vleče delavstvo za sabo. A kdo
je stavljal svoja življenja v ne-
varnost, vrtal in rušil pod zem-
ljo? Kdo se je potil na polju pod
žgočim solncem, vztrajal v go-
zdih v anegu in mrazu? Delavci
so bili, ki so tu stavili svoje mo-
či, svoja življenja, drugi so sta-
vili le svoj denar.

Danes, po stoletnem napred-
ku? Washington naznanja, da
je treba izpremeniti ljudi v ar-
cih, ako se hoče, da socialne u-
strojbe, katere so izdelali, uspe-
vajo. Na ljudeh leži krivda, ker
vsak odrinja svoj čoln tja, kjer
je najožje, zato se trečijo in za-
taknejo na čer. Dober nasvet za
katoličane, ki že mnogo, mnogo
let izboljšujejo ljudi, a niso še
ničesar izboljšali. Lahko se drže
tega posla še en tisoč let, pa bo-
do zmerom na enem mestu. Lah-
ko dvignejo vse modrijane iz gro-
bov, da pomorejo izboljševati
ljudi — ljudje bodo zmerom e-
naki.

Človek ne more prebresti mor-
ja s praznimi rokami, ne more
suh iz vode. Življenje je široka
cesta, ki vabi, sili človeka, da sto-
pi kamorkoli. Ako je cesta blat-
na, se bo oblatil tudi človek. V
gonji, ne samo za dobičkom, am-
pak za obstojem, za kruhom —
bo noga stopila tudi v blato, ker
mora stopiti. To je železen zakon,
katerega bodo naši svetovalci v
Washingtonu še občutili.

Dvigimo cesto, porazimo ka-
pitalizem, odstranimo blato, sij
dobička in nov socialni duh bo
zavel in držal deželo pokoneu ta-
ko, da bo rodila od obeh strani.
Vse našo socialno družbo je tre-
ba spraviti v nov tir, spraviti v
soglasje, da ne bo konj tehnike
in znanosti sto let naprej, poli-
tično in socialno pa sto let od-
zad, kakor je danes, da bodo vse
človeške veje in panoge v spo-
tedni črti, harmoniji. Le potem
se bo lahko napredek imenovalo
napredek.

Joseph Kovacich.

Rezultat Nire — višje cene

Girard, O. — Naj pa še jaz o-
pišem, kako deluje National Re-
covery Act v našem okrožju. Ta-
koj, ko je bila podpisana Nira
od tukajšnjih tovarnarjev žele-
za, je časopisje prinašalo velike
številke na prvih straneh, češ,
toliko in toliko tisoč brezposel-
nih bo dobilo delo. Ali žal, to se
ni zgodilo, razen v par izjemah,
da je po par brezposelnih dobilo
delo, sveda, na škodo tistih, ki
so imeli prej delo. To časopisje
ne pove, koliko delavcev še vedno
izgublja delo.

Ko so tukajšnji magnatje po-
pisali pravilnik, je delavstvo takoj
dobilo nekaj poguma, da se
organizira. Prišli so organiza-
torji od Amalgamated Association
of Iron, Steel and Tin Work-
ers in sklicali sestanke, ki so bi-
li dobro obiskani. Ustanovili so
unijo in v par dneh se jih je vpis-
alo okoli 2000. Gotovi neustra-
šeni delavci so kar med delom v
tovarni popisavali ljudi v unijo.

Ampak mečansko časopisje
ni nič kaj naklonjeno unijam, da
bi poročalo o rezultatu. Ko so tu-
kajšnji magnatje opazili, da se
delavci organizirajo, so pričeli
deliti neke cirkularje med nje
češ, da mora vsak delavec vedeti
kaj je Nira in da Nira daje vsem

enake pravice, tistim, ki se or-
ganizirajo ko onim, ki se ne. Za
zaključek na cirkularju je bilo
omenjeno: "Delajmo skupaj, da
dobimo prosperiteto nazaj." Pod-
pis je bil "Management." Vod-
stvo dobro ve kaj hoče, zato tu-
di pravi "za nadaljnje informa-
cije naj se vsak obrne nanje."

Pa se še dobi delavec, ki pravi:
"Saj bi bilo res najbolje, da
delamo skupaj za prosperiteto."
Ampak ne pomisli, da s tako mi-
zerno plačo, ki jo sedaj prejema,
ne bo prosperitete. Ko bo dela-
vec dobil boljšo plačo, da bo po-
kupil kar naredi in si privoščil
vsaj nekaj tega, kar imajo ti-
sti, ki nič ne delajo in imajo vse,
potem se je lahko pričakuje. To-
da delavec ne more pričakovati
pravega blagostanja pod seda-
njim sistemom. Delavec bi se
moral oprijeti idej socializma,
katere edine bodo prinesle bla-
gostanje delovnemu ljudstvu.

Organizator od Amalgamated
A. of I. S. and T. W. je dal dolgo
poročilo v enem tukajšnjem čas-
opisju, kako Steel Mills kršijo
določbe pravilnika. Poslužujejo
se raznih sredstev, da obdržijo
tako zvani "Employees" Represen-
tative Plan — ali kompanijsko
unijo. Organizator pravi, da ne-
katerim obljubujejo boljše pla-
če ali boljše delo, če obljubijo
obdržati kompanijsko unijo.
Drugim je bilo zagroženo, da iz-
gube delo, če pristopijo v kako
drugo unijo. Republic Steel pravi
v odgovoru, da te obdobje niso
resnične in da ne polagajo
nobene važnosti nanje. Nadalje
pravi, da njih delavci so zado-
voljni s sedanjim delom in da
organizatorji ne morejo do njih.
Youngstown Sheet & Tube pa
pravi, da oni si sploh ne mislijo
kaj takega, da bi kršili zakon in
da bi samega sebe polagali javni
kritiki v Washingtonu. Pravijo
tudi, da nikomur nič ne grožijo
in da edino človek, ki nikamor
ne more, si domišlja kaj takega.

Naj še omenim, da ravno ne-
kako mesec predno so tukajšnje
jeklarne podpisale pravilnik, so
delavci pri Y. S. & T. Co. izvolili
svoje zastopnika, da jih zastop-
pa pri kompanijski uniji. Na li-
sti jih je bilo več. Ko se je videl
rezultat volitev, kdo je izvoljen,
se je takoj slišalo, da kompani-
ja ne priina izvoljenega, da je
preveč radikalen. Kolikor je me-
ni znano, ker dotičnega osebo
dobro poznam, ni bil tako stra-
šansko nevaren, da bi se ga bilo
treba bati. In ravno tisti, ki je
bil izvoljen, da delavce repre-
sentira pri kompanijski uniji, je
bil izvoljen za predsednika pri
novoustanovljenem unijskem lo-
kalu. Kakor se je videlo na se-
stankih, ima res precej volje, da
se delavstvo organizira, zato se
ga je kompanija tako bala. Iz te-
ga je razvidno, da kompanije
hočejo take delavske zastopnike,
da z njimi kimaajo.

Govoril sem z delavcem, ki de-
la pri Standard Oil Co. Rekel je,
da so prej delali po 48 ur na te-
den, sedaj morajo isto delo opravi-
titi v 40 urah, sveda, za isto
plačo. Vprašal sem ga, če ne vza-
mejo nič novih moči. Rekel je:
"Kaj še, saj ti je znano kako de-
lajo te kompanije."

Tako se odpirajo nova dela.
Milijoni še vedno tavajo okrog.
Kamor pogledamo, vidimo plave-
ga orla, rezultat za delavskega
tlačana pa je ta, da mora za vsak-
danje potrebe plačati skoraj
podvojeno ceno. — John Tancek.

18. amendment

Pueblo, Colo. — Na predvečer
volitev za odpravo 18. amend-
menta so naši rojaki napolnili
Orlovo dvorano in Jožefovo. Pi-
govarner Waller je dal pivo za-
stopnj. Vsak je dobil papirnato
často za pivo.

To ni nič novega. Vsakemu se
prileže časa piva v teh časih. No-
vo pa bo, ko bodo ljudje spoznali,
da od piva bodo imeli le pivo-
varnarji profit. Če bi ljudje ve-
deli, tedaj bi zahtevali, da vlad-
a obratuje vse pivovarne. Te-
daj šele bi imeli vsi korist.

Če bi ljudem povedali, da bo
v dvorani govoril kak govornik
ali znanstvenik, ki bi nas kaj
poučil, tedaj naši rojaki ne bi
prišli. Pa bi bilo dobro, da se kaj
naučimo — predno izginemo.

Ljudstvo v Colorado je z ve-
liko večino odglasovalo za pre-
klic prohibicije.

Joe Hochevar.

Najzanimivejša stvar do-
larske vesti so v dnevniki
"Prosveta". Ali jih štite vsi
dani?

Joče so preslabe za o-
ske bankirje

Raketirski bankir je imel
"joče" in bil po preme-
pomiložen

Columbus, O. — (FP) —
diti po obzirnosti in velikih
vilegijah, katere so jetniške
blasti izkazovale Clarence
Dorgerju, faliranemu bank-
ir iz Cincinnati, ki je bil ob-
na poldrugo leto ječe radi s-
vloga pri upropačenju Co-
politane banke, jetniško zid-
še ne pomeni ječe za bank-
Vsa ne v Ohio.

Dorger ni bil porinjen v
druge jetniške državne ječe v
lumbusu, ampak je bil posli-
Junction City, kjer ima dr-
svojo opekarno, v kateri do-
jetniki. Ne mislite pa, da s-
moral Dorger mučiti v ope-
Niti najmanj ne. Dobi je
svojo sobo s tablico "Priv-
na vratih. Niti ni užival jet-
hrane ali pa jedel v družbi
kov.

Niti najmanj ne. Imel je
hrano kakor si jo je izvolil
veda tudi plačal zanjo. Vse
je ob 10. zjutraj, se oblekel
krojeno obleko ter se podne-
bičajno zabaval pri jetniški
družini. Zvečer pa sta se z
denovo ženo vozila na "in-
časih sta šla v hotel Mar-
kjer sta prebila noč, včasih
večne igre v Zanesville ali
lumbus in enkrat je bil o-
Clevelandu.

Ko so drugi jetniki izvede
privilegirano življenje bank-
Dorgerja, ki je z upropačen-
banke pripravil tisoče vlag-
ljev ob njih prihrank, so p-
li godrnjati. To godrnjanje
naraščalo v punt, nakar je
Dorger premeščen v držav-
čo in takoj nato — pomiloše.

Z navadnimi, beraškimi
njenci oblasti ne postopajo
obzirno. Pred letom je neki
v deški poboljševalnici (?)
na posledicah pretepanja.
govo telo je bilo tako razme-
jeno in pretepeno, da je
strogo privaten pogreb, na-
niso nikogar pustili k mrlji
odru. Pred tremi leti je v
ru v državni ječi poginilo
kaznjencev, med katerimi
lo nobenega bankirja ali de-
ga raketirja na vrhu.

Konsolidacija želez-
na zapadu

Natrt predložen meddržavni
govinski komisiji

Washington, D. C. — Up-
Denver & Rio Grande želez-
je informirala vladno korpo-
jo za rekonstrukcijo financ
gajanjih glede združitve z
souri Pacific in Western Pa-
železniciami.

Natrt — konsolidacije je b-
predložen meddržavni trgo-
komisiji po L. W. Balde
predsedniku Denver & Rio G-
de železnice. O konsolidaci-
menjenih železnic se govori
več let, toda razne ovire so
ženje preprečile. Nedavno je
prava Western Pacific želez-
vprašala vladno korporacijo
rekonstrukcijo financ za pos-
v vsoti \$1,000,000, da plača
veznosti, ki zapadejo v sep-
bru, kar pa je korporacija
kilonila.

Železniške bratovščine na-
tujejo konsolidaciji, ker bi to
menilo nadaljnje odslovlitve
lavcev.

Zakaj so na jugu nižje pl-

Tacoma, Wash. — Na
niso nižje plače zato, ker so
ljanske potrebščine ceneje.
pak radi nižjega življenjskega
standarda. komentira te-
"Tacoma Labor Advocate".
standard tudi ogroža uspeh
re, po mnenju tega lista.

List primerja tamošnji stan-
dard s "krmskim" standar-
telesnih sužnjem. Ta stan-
je še do danes ohranjen in
bo tudi Nira preservirala. I-
bo tudi Nira preservirala. I-
gi vzrok je, ker jug skoraj
ne pozna delavskega giba-
katerega smatra za nekaj t-
ga. Vsi pravilniki gredo
tem, da se kupna sila tam-
ga delavstva drži na nizki
nji v primeru s severom.
nimalne plače so v nekati-
priljubljen polovico nižje
jug kakor za ostale kraje
žele.

Čikaška razstava: "Čudesa" za otroke (cevi s plinom, ki se
lepo sveti na črti radiovalov) v "Hili magije" v paviljonu General
Electric.

VOBLIJI

iz zgodovine ameriške delavske gibanja "Dinamit".

III. do 1916. leta so I. W. W. nekaj najostrejših odboj med kapitalom in delom so jih sploh kdaj videli. Organizacija izkrito revolucionarna in nasilna. V njenih borbenih napredkih so bili vsi nasprotniki socializma in oblasti, temveč tudi Ameriška delavska liga, da je dala stavkovni voblijijskih stavek.

IV. je občutil voblije za 1906 in 1907 so organizirali vseh strok v Gold- (verada), majhnem območju, in so izvajali plače 4.50 dolarja na teden. V 1908, so vodili 3000 stavkov na parnih lagah v stav- (trajala 6 tednov; borili se za delovni delavnik in za mezo od 1.75 dolarja na dan; zmaga- (to je silno dvignilo nji- (pri slabo plačanih de- (tapa).

vsem sestanku I. W. W. Haywood: (tamo z zapada, da bi se (tekstilnim delavci z (in okoli 1. 1907 so bili (vaden činitelj v vzhod- (nem gibanju. V Skow- (Maine, so organizirali (delavcev in do- (prav je poslala A. (stavekavke.

1909 so vodili vo- (McKees Rocks, v Penn- (8000 delavcev, zaposle- (družbi za vagone iz stis- (jeka, v krvavi stavki; (narodnosti je bilo med (nasprotniki pa jim je bi- (stavka policija — "kozaki" (jih bili krstili — ki je (kratkih ustanovljena (rodniških in tovar- (nizacijev v Pennsylv- (nizacijev za nujne slučaje, (toda treba zatreti delav- (ce.

pranski kozaki so bili- (najbrazobirnejša in (vitejša protidelavska (Združenih državah, to- (deliki so vobliji dok- (jim vendarle kos. Ne- (je kozak ustrelil de- (vojna se je začela. Stav- (delavec je takoj obvestil po- (poveljnika, da bo dal (stavkujočega delavca. (ubili ali ranili njegovi (stave življenje en kozak (ni mnogo do tega, ka- (ni bo plačal za ta greh: (so enaki — življenje (stavek! Stavkujoči so bili (Enajst tednov so se (manjši spopadi, po- (prilo v bližini tovar- (stave za vagone iz stis- (jeka do prave bitke med (množico in policijo; v (je padlo na obeh stra- (dvajst mož, preko (je bilo ranjenih. Konč- (stave kozake pregnala z (potisnila na tovarni- (stave. S tem je na obeh (presto prelihanje krvi (stave, ki se je nekaj (zaključila s popolno (delavcev.

Življenje za življenje! (to tisto, kar so imeli (vobliji 1. 1909, ko so go- (v "neposrednem delu". Je- (1909 so zapre oblasti v (vse voblijske govorni- (ni hoteli nagovarjati na (stave množice. Zveze I. (so se uprle in so poslate (konec, da bi sklicali zbo- (konec je preko 500 vo- (polno mestno ječo. Med (bila Elizabeth Flynn. (stavek je pričelo gla- (to je stvar policiji in (temeljito zapletlo. (konc so se morale o- (stavekavne meščanstvo (stave je bil odlok, ki je (govor na cesti.

podnega se je zgodi- (v glavnem mestu ja- (dolžne San Joaquin v (stave so se vobliji na- (organizirali sadjarske de- (Policija v Fresno je s po- (stavekavne zapira preko 100 (Nato je začelo nekaj

eni uri je že več deset tisoč de- (lavcev gazilo ceste; medtem ko (je zvon v mestni hiši bil plat zvo- (na — prvič v devetnajstih letih — in klicati na dolžnost vse poli- (cijske uradnike v mestu.

Bilo je to slepo, nagnosko, mo- (čno gibanje, ki je presenetilo in (splašilo vse mesto, tudi delavce (same, in je bilo vzrok, da je mraz (sprejel vso ameriško indus- (trijo.

Joe Ettor je bil v New Yorku, (ko je slišal to novice. Ker je bil (organizator I. W. W., je takoj po- (hitel v Lawrence in je v nekaj (urah sestavil stavkovni odbor. (Bilo mu je okoli pet in dvajset (let, rad se je smejal, po prilo- (ži je bil ustvarjen za voditelja, (brezmejna je bila njegova fizi- (čna življenjska sila, bil je privla- (čna osebnost in dober govornik. (Govoril je na ulici zborovalcem, (ki jih je bilo na desetisoče.

Prišlo je vojaštvo. Takoj so (se začeli majhni nemiri.

Ettor je imel težko delo. Stav- (kali so delavci različnih narodno- (sti, z različnimi značaji in ple- (menskimi nasprotji. Ettor je go- (voril stavkujočim: "Z vsemi (sredstvi delajte na to, da bo (stavka potekla čim bolj mirno. (Če premislite in razsodite do kon- (ca, se boste prepričali, da bo kri, (ki bo prelita, samo vaša kri!"

Stavkujoči so se vedli tako le- (po, kakor se pač more vesti člo- (vek v njihovem položaju. Stra- (žarili so v množicah pred tovar- (nami. Kjer delavci niso hoteli (zapustiti dela na njihove prošnje (in opomine, tam so osvojili v na- (padu mostove, s silo vlomili vr- (ta in vdrl v tovarne. "Stavka! (Stavka! Naprej!" Tisti, ki niso (bili pri napadu na mostove, so (stekli do nakladališč in so se o- (borili s poleni in premogom ter (so razbili z njimi tovarniške o- (kna. Samokresi so pokali.

Policija je prišla preko tride- (set stavkujočih v treh dneh. Ni (jim dala prilike, da bi povpraša- (li zagovornika za svet. Več ted- (nov jih je imela v ječi.

(Dalje prihodnj.)

REORGANIZACIJA PRIS- (LJENIŠKEGA IN NATU- (RALIZACIJSKEGA URADA.

Dne 10. junija je predsednik (Roosevelt podpisal odlok, s ka- (terim sta bila naturalizacijski (urad in priseljeniški urad spo- (jena v enega. Secretary of La- (bor, Miss Perkins, je izjavila (dne 9. avgusta, da ta spojitve (prinese pričakovano prihranilo (poldruga milijona dolarjev na (leto, pa tudi doprinese k bolj u- (spešnemu delovanju priseljeniš- (ke in naturalizacijske službe.

Col. Daniel W. McCormack, (novi generalni priseljeniški ko- (misar, postane vodja skupnega (urada. Dosedanji naturalizaci- (jski komisar Raymond F. Crist (odstopi. On je postal šef natu- (ralizacijske službe 1. 1923 in je (bil v tej službi od 1. 1904.

Vsi uradniki priseljeniške in (naturalizacijske službe so bili (odslovljeni, ali takoj zopet im- (enovani za dobo štirih mese- (cev, izjemni naturalizacijske- (ga komisarja Crista in pri- (seljeniškega komisarja v Seat- (tleu, Luthra Woodina. Poleg (teh sprememb bo vpokojenih (136 izmed 3907 uradnikov in (139 je bilo odslovljenih dne 19. (avgusta.

Za definitivno imenovanje v (novi priseljeniški in naturaliza- (cijski službi (Service of Immi- (gration and Naturalization) bo (merodajna le kvalifikacija in (dosedanje uspešno službovanje. (Kakor je izjavil šef novega u- (rada, Col. McCormack, nepri- (stranske komisije bodo preisk- (vale in izprašale vse tehnično o- (sobe, obstoječe iz priseljeniških (inspektorjev, naturalizacijskih (izpravevaljev in drugih uradni- (kov.

V teh komisijah bodo zastop- (nani predstavniki priseljeniške (in naturalizacijske službe, Ci- (vil Service-a in splošnega ob- (činstva.

Col. McCormack je izjavil, da (velika prihranila, ki bo posled- (ica te spojitve, bo zahtevala dra- (stično ekonomiziranje, dodal pa (je, da se bo služba prizadevala (za bolj učinkovito delovanje in- (spekcijske službe v pristajali- (ših in ob kopni meji.

Kakor rečeno, je bilo 136 u- (radnikov vpokojenih 19. avgu- (sta. To pomenja, da ti so bili (v državni službi 30 let ali pa več. (Najvišja penzija je \$1200 na (leto. — Flia.

Muscle Shoals dal ljud- (stvu poceni elektriko

\$1.50 na mesec za domačo pora- (bo. Najnižja cena v Ameriki

Washington, D. C. — Uprava (federalne elektrarne v Muscle (Shoalsu je te dni objavila cene (za električni tok, ki ga bo odda- (jala. Cene so sledeče: za 50 ki- (lovatnih ur — kolikor porabi (mali hišni lastnik za razsvetljava- (vo, likanje, kuhanje kave in (prajenje kruha — \$1.50 na me- (sec; 200 kilovatnih ur \$4.50 na (mesec, 400 kilovatnih ur \$6.50 na (mesec in za 600 kilovatnih ur (7.30 na mesec.

Ako primerjamo te cene s ce- (nami, ki jih plačujejo odjemalci (za električni tok pri privatnih elek- (trarn v velikih ameriških mestih, (najdemo sledečo razliko:

Za 50 kilovatnih ur na mesec (je cena v Chicagu \$2.94, New (Yorku \$4.50, Atlanti \$3.50, Den- (verju \$3.60, St. Louisu \$2.05, (Knoxvillu \$4.57 in v Washing- (tonu \$1.90.

Za 200 kilovatnih ur na mesec (v Chicagu \$7.44, New Yorku (10.55, Washingtonu \$6.85, Den- (verju \$8.50, St. Louisu \$5.80 in (Knoxvillu \$9.08.

Za 400 kilovatnih ur na me- (sec v Chicagu \$13.44, New Yorku (20.55, St. Louisu \$8.80, Den- (verju \$14.10, Washingtonu \$12- (85 in Knoxvillu \$13.06.

Za 600 kilovatnih ur na me- (sec v Chicagu \$19.44, New Yorku (30.55, St. Louisu \$11.80, (Denverju \$20.10, Knoxvillu \$17- (06, Louisvillu \$16 in v Atlanti (17.30.

Najnižje cene električnega to- (ka v Združenih državah so v Ta- (comi, Wash., (\$1.55 za 50 kilo- (vatnih ur na mesec) in v par (drugih krajih, kjer so občinske (elektrarne — in še te so višje ka- (kor pa pravkar naznanjene cene (federalnega toka iz Muscle Sho- (alsa.

Zavlačevanje javnih del (zaradi malomarnosti

Ickes zvrča krivdo na občinske (in državne oblasti. V 30 dneh (po nakazanju denarja se mora (pričeti z delom, je odlok vlade

Washington. — Z izvajanjem (konstrukcijskega programa zve- (zne vlade, za kar je kongres do- (ločil tri milijarde in tristo mili- (jonov, gre vse prepočas. To pri- (navajo tudi v administracijskih (krogih in zvrčajo krivdo drug (na drugega.

Po originalnem načrtu bi mora- (lo biti upošanih pri teh delih (milijon delavcev do 1. oktobra. (Zdaj pa je razvidno, da ko bo (pričel naletavati aneg, bodo ve- (činoma vsi projekti še vedno na (papirju, tudi tisti, za katere je (že nakazan denar.

Radi tega jih mora notranji (tajnik Ickes, ki je obenem admi- (nistrator konstrukcijskega pro- (grama, vedno več slisati. Pred (nekaj dnevi ga je tudi predse- (dnik Roosevelt pozval k sebi radi (zavlačevanja.

Največ kritike proti Ickesu je (v očitanju, da je prepošten, da (je preveč natančen pri pregledo- (vanju načrtov in preveč nezau- (pljiv. Ko je kongres odobril nad (tri milijarde za javna dela, so (mnogi politični boasi in kontrak- (torji, ki so z njimi v zvezi, upeli, (da bodo pobasali velik del te vo- (te. Ickes pa jim je to upanje po- (dri, ko so pričeli prihajati k nje- (mu z raznimi skemami in še z (večjimi željami po — "easy mo- (ney".

Kljub kritiki je on ponovno po- (udaril, da mora biti vsak dolar (pošteno porabljen in dobro in- (vestiran. Obenem je pa rekel, da (so zavlačevanje največ odgovor- (ne občinske in državne oblasti, (ker prihajajo k njemu z napol pe- (čenimi načrti. Mnogo predla- (ganj projektov je sploh neizvedli- (vih, tudi če bi bili načrti popolni, (ker jih zabranjujejo državni za- (koni oziroma nimajo oblasti mo- (či jih izvesti, dokler ne dobe do- (vojenja od legislaturne.

Na primer je par držav ima za- (kone, ki omogočajo podiranje (alumov in gradnjo novih delav- (skih stanovanj. In sicer se to (lahko vsi le potom privatnih sta- (novanjskih družb z omejenimi di- (videndami, ne pa potom države (ali občine same. Druge države (so zopet do grla zadolžene in jim (zakon zabranjuje povišati dav- (kov, da bi dobile potrebni denar. (Zvezna vlada jim v smislu zako-

na more darovati le 30%, ostala (vsota za javne projekte pa je po- (svojilo.

Dodaj je bilo odobrenih načr- (tov v vsoti okrog poldruge mili- (jarde. To so večinoma federalni (projekti. Mnogo izmed teh je še (na papirju.

Ickes je odredil, da bo prekli- (cal vsako posojilo oziroma sub- (vencijo, ako ne prične z delom v (30 dneh po odobritvi. To velja tu- (di za nove projekte. S tem upa- (doseči dvoje: na eni strani bo za- (pri vrata tistim, ki prihajajo v (njegov urad z napol pečenimi a- (li pa neizvedljivimi načrti, na (drugi bo pa pospešil delo in za- (poslovanje delavcev pri teh de- (lih.

Rekel je tudi, da je dovolj de- (narja na razpolago za taka dela, (ki so takoj izvedljiva in ekono- (msko zdrava. Vsak tak načrt bo (takoj odobren. Ne bo pa odobril (denarja tistim, ki bi ga razmeta- (li ali pa rabili v osebne koristi. (Čikaškemu sanitarnemu distrik- (tu, ki se je pred leti valjal v "whoopy party" na račun davko- (plačevalcev, je odklonil večje po- (sojilo in obenem namignil, da je (federalna vlada sama pripravlj- (na prevzeti delo. Ickes čikaške (političarje in kontraktorje, ki so (z njim v zvezi, prodobro pozna in (jim niti centa ne zaupa.

Takih "sanitarnih distriktov" (je polno v deželi in tudi Ickes je (dobil na vozove projektov za "sa- (nitarne" projekte čikaške sorte. (In to je največji varok za zavla- (čevanje javnih del — nepravil- (nost dežele in korumpiranost (kontraktorjev ter političnih ma- (šin. Pri vsem tem pa je najbolj (patetično, da jih mora visok ja- (vni uradnik slisati radi svoje po- (štenosti, kakor je to slučaj z I- (ckesom.

Država ukinila odškodninski u- (rad

Reading, Pa. — Centralni de- (lavski svet protestira pri gover- (nerju Pinchotu radi ukinitve dr- (žavnega odškodninskega urada, (ki je pomagal poškodovanim de- (lavcem do odškodnine. Zahteva (tudi, da se ta urad vzpostavi.

George M. Rhodes, predsednik (delavskega sveta, pravi, da de- (lavstvo ne drži Pinchota odgovor- (nim za ukinitve tega pokrajins- (kega urada, ampak demokrate (in republikance, ki so v zadnjem (zasedanju legislature ukinili a- (propiacije, da prihranijo bogatim (davkoplačevalcem nekaj do- (larjev. Kakor običajno, bodo po- (sledice "varčevanja" nosili de- (lavci.

Kompanjska mestna vlada pre- (povedala piketiranje

Red Hill, Pa. — Policija je a- (retirala 18 piketov Amalgama- (ted Clothing Workers unije pri (tovarni Rosenau Clothing kompa- (nije, ki izdeluje deške obleke in (dikira svojo politiko mestni vla- (di. Delavci so šli na stavko za (priznanje unije, mestni svet pa (je v nedeljo zjutraj sprejel od- (redbo proti piketiranju. Organi- (zatorica Frances Moore je rajši (ostala v ječi, kakor da bi unija (plačala globo \$31 in v zaporu šla (na gladovno stavko.

New Deal za učitelje

Evanston, Ill. — Tudi v tem (bogatem predmestju Chicaga so (učitelji dobili — new deal. 12 (so jih odslovlili, ostalim pa zni- (žali plače za 19%, kar bo pre- (možnim in bogatim prebivalcem (prihranilo \$92,000 na leto. Star- (ši, ki bodo hoteli, da se njih o- (troci učijo "neumnosti" — gla- (sbe, umetnosti itd. — bodo mo- (rali v bodoče posebej plačevati, (ker to je bilo tudi v evanston- (skih šolah odpravljeno po zgle- (du Chicaga.

Pekovski pomočniki zastavkali

Detroit, Mich. — Nad 50 pe- (kovskih pomočnikov je zastavka- (lo v židovskih pekarnah. Zahte- (vajo priznanje levičarske Food (Workers Industrial unije, 48-ur- (nik na teden ter minimalno pla- (čo \$25. Prejemali so od \$6 do (88 za 60 do 70 ur dela na teden.

Angleška vlada prevzela (tramvaj in buso

Podržavljenje transportacije v (Londonu je prvi korak k socia- (lizaciji

London. — (FP) — V pod- (ržavljenju vse transportacije v (Londonu — tramvajev, podzem- (ske železnice in busov — vidi (bivši delavski minister za trans- (portacijo Herbert Morrison, ne (je urešitveni svojega načrta, (nego tudi prvi korak k socializa- (ciji transportne industrije.

Pri prevzetju londonske trans- (portacije si je sedanja torijska (vlada osvojila Morrisonov načrt, (katerega je bil izdelal za časa (svojega ministristva v prvi de- (lavski vladi. Torijci so načrt po (svoje prikrjili, ne pa bistveno (spremenili.

Vladna korporacija, ki bo v bo- (doče obratovala vso mestno tran- (sportacijo, je prevzela privatne (druže in delničarjem izdala svo- (je delnice, ki nosijo od 4 do 6% (obresti. Del teh delnic bo amor- (tiziranih ali izplačanih v 26 le- (tih, ves kapital pa v 90 letih, na- (kar bo vlada absoluten gospodar.

V slučaju, če bi transportaci- (jski sistem pod vladno kontrolo (delal izgubo, namreč da bi delni- (čarji ne prejemali obresti, bi v (smislu pogodbe prešla vladna (korporacija v privatne roke. Mor- (rison pravi, da o tem ni bojazni.

Pri tej transakciji delavci ni- (so bili nič prizadeti, to je, pla- (če in delovnik so kakor prej. (Dobili pa so pravico do zastopni- (štva v direktoriju vladne korp- (oracije. Načrt tudi določa, da (eventualni dobiček ne bo šel v dr- (žavno blagajno, pač pa bo pora- (bljen, za zvišanje mezd in zniž- (nje voznine ter izboljšanje trans- (portacije.

Morrison sedaj urgira podra- (vljenje železnice in sploh vse (transportacije v deželi. Za de- (lavsko stranko v ta namen tudi (dela na načrtih. Laboriti pri- (pravljajo načrte za podržavljen- (je tudi drugih industrij, pred- (vsem bankirstva. Mnenje v (stranki je, da mora prihodnja (delavska vlada definitivno po- (skusiti s podržavljenjem vseh (glavnih industrij. Če pri tem (pade, bo padla v načelnem boju.

Živinorejci protestirajo

Washington, D. C. — Ko so (klavniški magnati na zaslaha- (nju v uradu poljedelskega tajni- (ka zagovarjali določbe dogovo- (ra v zvezi z upravljanjem te in- (dustrije, ki jim dajejo posebne (privilegije, so naleteli na veliko (opozicijo s strani reprezentantov (Asociacije živinorejcev. Ti so (nasprotovali, da bi imeli klavni- (ški trust popolno kontrolo nad (določanjem cen in trgov. Polje- (delski tajnik je potem zagotovil (živinorejce, da ne bo odobril no- (benega dogovora, ki ne bi vsebo- (val provizije, da mora imeti vla- (da popoln dostop do knjig klav- (niškega trasta in prekupčeval- (cev.

Zadruga vedri deprenjo

Superior, Wis. — Zadrugno gi- (banje v severnih državah vedri (sedanjo depresijo mnogo bolje (nego deflacijo, ki je nastala po (svetovni vojni. To pokazuje po- (ročilo, ki ga je pravkar objavila (Central Cooperative Wholesale, (Superior, Wis. Nekatere podru- (žnice te zadruga so bile sicer pre- (cej udarjene valed znižanja kup- (ne sile, toda promet centrale je (vseeno znašal lanske leto \$1- (310,000, skoro \$20,000 več ko l. (1931.

SLOVENSKA NARODNA POD- (PORA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še (posebno list Prosveta za kmeti, (ter potrebno agitacijo svojih (društven in članstva in za propa- (gando svojih idej. Nikakor pa (ne za propagando drugih pod- (pornih organizacij. Vsaka or- (ganizacija ima običajno svoje (glasilo. Torej agitatorični dopis (in naznanila drugih podpornih (organizacij in njih društven naj (se ne pošiljajo listu Prosveta.

YUGOSLAVIJO

Moderni, udobni in neoporečni potniki v vseh razredih... Tudi na odložitve in New York... Pripravite se hitro zložitve svoje izstopne

ZMERNE CENE

Pojavila vam se mora hitro spet ali

HAMBURG-AMERICAN LINE

177 N. Michigan Ave., Chicago, Ill.

